

Згідно з результатами аналізу можна зробити висновок, щоб уникнути складнощів у процесі перекладу реалій допоможуть обізнаність перекладача у особливостях культури та історії народу, а також використання найбільш доречних способів перекладу реалій.

Література:

1. Кінг С. Країна розваг : роман / Стівен Кінг ; пер. з англ. О. Любенко. 5-е вид. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 320 с. URL: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=174445> (дата звернення: 20.09.2023)
2. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу. Вінниця: Нова Книга, 2003. 448 с.
3. Чумак Г. Особливості відтворення американських реалій в українських перекладах Стівена Кінга. *Studia methodologica*. Вип. 35. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. С. 197-201
4. King S. *Joyland : A Novel. New York : Hard Case Crime, 2013. 288 p.* URL: <https://static.tumblr.com/g4eran8/q5coo9qps/joyland - stephen king.pdf> (дата звернення: 20.09.2023)

ВІДТВОРЕННЯ ЗАКЛИНАНЬ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ДЖ. РОЛІНГ З СЕРІЇ ПРО ГАРРІ ПОТТЕРА)

Тарнавська В. І.

гр. АУП-46

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Наук. керівник – асистент Ваврів І. Я.

Магічний світ Гаррі Поттера, створений Джоан Ролінг, є, безсумнівно, класикою жанру фентезі. Ця серія книг стала однією з найпопулярніших в усьому світі і є улюбленою як для дітей, так для дорослих. Поттеріану перекладено більш ніж 70 мовами, і українська не є винятком. Проте саме з відтворенням певних елементів цих творів виникає чимало труднощів. Кожен із романів рясніє унікальними назвами, що описують різноманітні предмети, місця, події та явища всесвіту Гаррі Поттера, які не є притаманними для нашого повсякденного життя. Одними з таких елементів є, звісно, заклинання, адже саме завдяки ним герої творять магію.

Зважаючи на це, метою нашого дослідження є виявлення перекладацьких підходів до відтворення заклинань з серії книг про Гаррі Поттера в перекладах українською мовою.

Згідно з визначенням Оксфордського словника фентезі є «жанром творчої фантастики, що включає магію та пригоди, особливо в оточенні, відмінному від реального світу» [3]. Ключовим елементом жанру є *магія* [4]. Фантастичні романи можуть бути романтичними, історичними, гостросюжетними або всіма трьома, але елемент магії – це те, що відрізняє цей жанр від усіх інших. Слово «магія» походить від грецького *magikos*, що означає «один із членів вченого та священницького класу». Це пояснює, як магія у фентезі часто асоціюється з навчанням, зі складними книгами та ритуалами.

У романах Джоан Ролінг про Гаррі Поттера магія та заклинання є невід'ємними елементами життя героїв, створюючи повноцінну картину світу в творі. Герої творять магію за допомогою заклинань та відповідних порухів чарівної палички.

Беручи до уваги перекладацький контекст, представлені Дж. Ролінг заклинання виступають яскравими прикладами квазіреалій. Квазіреаліями вважають слова (фрази), що стосуються науково-фантастичних та фентезійних творів та описують елементи вигаданого світу [2]. Тобто такі слова і фрази не внесені до словників, а є результатом уяви та майстерності автора відповідного твору. У Гаррі Поттері комплексності заклинанням додає також етимологія, що сягає латинської, грецької та інших стародавніх мов.

Дж. Ролінг черпала натхнення з різних джерел, включно з міфологією, історією та фольклором, щоб створити унікальний і багатий магичний світ.

Перед перекладачем (Віктором Морозовим) постало завдання вибору адекватних відповідників для таких колоритних мовних одиниць. Як зазначав В. Коптілов, художній твір потрібно перекладати «не від звуку до звуку, не від слова до слова, не від фрази до фрази, а від ланки ідейно-образної структури оригіналу до відповідної ланки перекладу» [1, с. 132]. Саме тому в процесі дослідження вдалося з'ясувати, що перекладач використав цілу низку перекладацьких трансформацій для відтворення заклинань в мові перекладу.

За результатами розвідки можна побачити, що В. Морозов найчастіше звертався до авторських оказіоналізмів. Перекладач створює нове заклинання українською мовою, яке відображає зміст оригінального заклинання. Ці "нові" слова не зафіксовані у словниках, є а творінням самого перекладача. Такий підхід допоміг відтворити магичність оригіналу та додати колоритного забарвлення українському перекладу. Серед прикладів: «*Imepturbable Charm*» – «Замовляння-нетербування», «*Obliteration Charm*» – «Закляття-зникання»; «*Levitation Charm*» – «Замовляння-піднімання», «*Flame-Freezing Charm*» – «Вогнеморозко».

Цікавим є переклад заклинання «*Fiendfyre*», що має староанглійське походження (*fyre* – вогонь; *fiend* – демон, диявол). Тому етимологія слова стала підказкою до вибору найкращого варіанту в перекладі і, як результат, Віктор Морозов створив черговий оказіоналізм – «Зложар».

Не менш ефективним перекладацьким прийомом є калькування (збереження структури оригінального елемента). Така перекладацька стратегія стала в нагоді для передачі заклинань, що в оригінальному варіанті були утворені складанням, телескопією та іншими способами. Тому транслітерацією та транскрибуванням досягти адекватності перекладу не вдалося б. Серед прикладів можна виділити такі: «*Bedazzling Hex*» – «Засліплювальні чари», «*Blasting Curse*» – «Вибухове заклиття», «*Disapparating*» – «Поз'явлення», «*Disillusionment*» – «Розілюзнення», «*Unbreakable Charms*» – «Незламні чари».

Віктор Морозов також використовував транскрибування – фонетичне відтворення оригінального слова відповідними фонетичними засобами цільової мови з метою збереження його звучання. Зокрема, таку перекладацьку стратегію можна побачити в словах, що містять дифтонги, літери *x*, *g* та ін., що не мають прямих відповідників в українській мові. Наприклад, «*Excuro*» – «Екскуро», «*Expelliarmus*» – «Експеліармус», «*Engorgio*» – «Енторджіо», «*Nox*» – «Нокс».

Не менш важливою є транслітерація (перенесення графічної форми заклинання з оригінальної мови на українську мову за допомогою відповідних знаків письма). У цьому випадку транслітерація представлена такими прикладами: «*Portaberto*» – «Портаберто», «*Revelio*» – «Ревеліо», «*Reparo*» – «Репаро», «*Lumos*» – «Лумос», «*Imperius*» – «Імперіус».

Для англomовного читача більшість заклинань були такими ж загадковими, як і для тих, хто читав романи Поттеріани українською. Саме тому головним завданням було відтворити прагматичний ефект і еквівалентну магичну атмосферу. На нашу думку, Морозов впорався з цими завданнями.

Підсумовуючи, можна відзначити, що заклинання в оригінальних творах про Гаррі Поттера мають ключове значення. Саме тому створені вони за допомогою комплексного підходу і, відповідно, вимагають сміливих перекладацьких рішень. Дослідження показало, що в українському перекладі В. Морозова для відтворення заклинань використовуються транскрипція, транслітерація, калькування, авторські оказіоналізми та ін. При перекладі заклинань з англійської мови на українську В. Морозов намагався зберегти звучання та

лексичну близькість до оригіналу, а також врахувати культурні та мовні особливості української аудиторії.

Література:

1. Коптілов В. В. *Актуальні питання українського художнього перекладу*. Київ, 1971. 132 с.
2. Ребрій О. В. *Переклад okazіоналізмів як лінгвістична проблема*. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, 743. 2006. С. 179–183.
3. *Oxford English Dictionary*. Oxford University Press, 2006.
4. Feldt, L. *Harry Potter and contemporary magic: Fantasy literature, popular culture, and the representation of religion*. *Journal of Contemporary Religion*, 31(1). 2016. С. 101-114.

**МЕТОНІМІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ВЛАСНІЙ ВЕРСІЇ ПЕРЕКЛАДУ
ІНТЕРНЕТ-ПУБЛІЦИСТИЧНОЇ СТАТТІ Е. КРАМЕРА ТА П. ШНАЙДЕРА
“WHAT THE UKRAINIAN ARMED FORCES NEED TO DO TO WIN”**

Татарчук А. М.

зр. М-З

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Наук. керівник – к. філол. н., старший викладач Коновалова О. В.*

Переклад інтернет-публіцистичних статей, зокрема в засобах масової інформації, нині набуває особливого значення, оскільки саме глобальна сітка є джерелом інформації щодо найактуальніших подій сьогодення: економічних, соціальних, військових, суспільно-політичних, культурних, спортивних тощо. Так, увага читачів в усьому світі прикута до теми російсько-української війни, яка стала справжнім випробуванням, передусім, для українського народу, а також для глобального суспільства загалом.

В обраній для перекладу на українську мову й подальшого трансформаційного аналізу статті «What the Ukrainian Armed Forces Need to Do to Win» [7] висвітлено проблеми, з якими стикаються іноземні інструктори, котрі навчають бійців українського війська, зазначено оптимальні шляхи їх подолання, з метою забезпечення успіху в контрнаступі, який уже активно проводять бійці ЗСУ по всій лінії фронту. Написана колишніми американськими офіцерами спецназу, які з липня 2022 року тренують українські військові підрозділи, – Еріком Крамером та Полом Шнайдером, досліджувана інтернет-публіцистична стаття розміщена на популярній інформаційній цифровій платформі для вивчення та обговорення щодо тактики, оборони та ведення зовнішніх справ «War on the Rocks» (WOTR).

Інтернет-публіцистичні тексти належать інтернет-дискурсу й мають свою специфіку: високий ступінь стандартизації прийомів, що застосовуються автором, використання розмовної, сленгової та ненормативної лексики, вживання різних стилістичних засобів. Усе це вимагає від перекладача володіння специфічним лексичним масивом, ретельної роботи та уваги. Аби адекватно передати інформацію й точно донести зміст вихідного тексту, автор перекладу вдається до відповідних трансформацій. Таким чином, **актуальність** нашого дослідження зумовлена не лише важливістю тематики обраної статті, а й необхідністю врахування особливостей метонімічних модифікацій при перекладі інтернет-публіцистичних матеріалів.

Метою дослідження є аналіз метонімічних перетворень, застосованих при перекладі на українську мову інтернет-публіцистичної статті «What the Ukrainian Armed Forces Need to Do to Win».